

2. Пиріг І. Кримінально-процесуальні, криміналістичні та організаційно-тактичні засоби протидії сучасним викликам і загрозам. Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2022. Спец. вип. № 2. С. 347–352. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-6-347-352>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Рекомендації з відповідального використання штучного інтелекту для правників. Міністерство цифрової трансформації України. 2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/yak-bezpechno-pratsyuvati-z-shi-rekomendatsii-dlya-pravnikov>

ДЖУНЬ Софія Вікторівна,

здобувач вищої освіти 1 курсу ННІ № 2 НАВС,
спеціальність «Право»

Науковий керівник:

БРАТЕЛЬ Сергій Григорович,

завідувач кафедри поліцейської діяльності НАВС, к.ю.н., професор

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СПОСІБ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах повномасштабної агресії рф роль Національної поліції зазнала докорінних змін, що потребує ґрунтовного наукового аналізу та законодавчого переосмислення, особливо в контексті Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку на 2023-2027 роки.

Актуальність дослідження зумовлена безпрецедентними викликами, що постали перед поліцією: необхідністю поєднувати традиційні правоохоронні функції з новими завданнями у сфері національної безпеки та оборони.

Метою роботи є визначення особливостей адміністративно-правового статусу поліцейського в умовах воєнного стану та розробка пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері реалізації цього статусу.

Предметом дослідження є статусні адміністративно-правові норми, що його регулюють у цей особливий період.

Новизною дослідження є характеристика адміністративно-правового статусу поліцейського в умовах воєнного стану, а також напрямки його удосконалення засобами законодавчого регулювання.

На основі аналізу наукових підходів ми визначаємо статус поліцейського як динамічну систему правових повноважень, що охоплює права, обов'язки, компетенцію, відповідальність та соціальні гарантії. Цей статус є юридичною конструкцією, яка дозволяє ідентифікувати поліцейського серед інших суб'єктів сектору безпеки і оборони [1].

Воєнний стан характеризується як особливий правовий режим, що підпорядковує діяльність поліцейських завданням сектору безпеки та оборони. Він визначає зміст повноважень поліції: попри обмеження конституційних прав громадян, поліцейські отримують додаткові обов'язки, регламентовані спеціальними нормами [2].

Один із нових напрямів є забезпечення безпеки освітнього середовища. Поліцейські в школах здійснюють моніторинг безпеки, проводять поверхневі перевірки, виявляють факти булінгу та контролюють заборону продажу алкоголю й тютюну поблизу закладів освіти [3].

У зв'язку із широкомасштабним вторгненням РФ поліцейські забезпечують виконання заходів умов воєнного стану. Зокрема, вони здійснюють фото- та відеофіксацію під час вручення повісток, мають право перевіряти військово-облікові документи у чоловіків віком 18-60 років та здійснювати адміністративне затримання осіб, які відмовляються від отримання повісток, несуть службу на блокпостах [4].

В межах цих функцій поліція виконує ряд нетрадиційних завдань: підтримка правового режиму на деокупованих територіях, евакуація населення, протидія колабораційної діяльності, залучення до виконання бойових завдань.

В умовах війни спостерігається превалювання обов'язків над правами. Так, поліцейські зобов'язані служити там, де це викликано інтересами служби, а вимоги до ідентифікації (спеціальні жетони) можуть бути послаблені. Також встановлено особливий порядок оскарження дисциплінарних стягнень – протягом 15 днів через адміністративний суд або 3 днів через рапорт керівнику.

Держава забезпечує підтримку поліцейських через систему гарантій: бронювання, безоплатне медичне забезпечення в закладах будь-якої форми власності та обов'язкове облаштування робочих місць.

Міжнародне гуманітарне право вимагає чіткого розрізнення комбатантів та цивільного населення. Комбатант – це особа, яка бере участь у відсічі збройної агресії, перебуває у формі (однострої), має знаки розрізнення, має у відкритому носінні вогнепальну зброю та підпорядковується своєму керівнику відповідно до наказів.

Поліцейські, залучені до виконання бойових завдань, набувають статус комбатанта, який у разі полону, змінюється на статус військовополоненого. Однак для тих, хто працює на деокупованих територіях, несучи службу на блокпостах, для цих поліцейських статус за міжнародним гуманітарним правом та у національному законодавстві залишається юридично негармонізованим.

Проведене нами дослідження вказує на необхідність удосконалити Закон України «Про Національну поліцію». Ми пропонуємо чітко встановити статус «особи Сторони збройного конфлікту» для всіх категорій поліцейських, залучених до виконання завдань із силами оборони, та врахувати у нормах про грошове забезпечення ситуацію *hors de combat* (втрати боєздатності) відповідно до Женевських конвенцій.

Отже, адміністративно-правовий статус поліцейського є динамічним утворенням, що залежить від соціально-політичних, економічних і культурно-історичних чинників, визначає правосуб'єктність, підпорядкування та адміністративну юрисдикцію уповноваженого суб'єкта органу (підрозділу) Національної поліції. На слайді ви можете побачити етапи еволюції. Він надає можливість ідентифікувати поліцейського поміж інших суб'єктів правоохоронної діяльності, органів правопорядку й сектору безпеки і оборони.

Список використаних джерел

1. Дяченко О.О. Адміністративно-правовий статус поліцейського та його характеристика. Юридичні науки: проблеми та перспективи: матеріали міжн. наук.-прак. конф. (Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С.103-105. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-29>.
2. Котляренко О.П., Агафонова Ю.П. Правові аспекти взаємодії понять «воєнний стан» та «особливий період» за законодавством України. Аналітико-порівняльне правознавство. 2025. №2. С.615-620. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.92>.
3. Про затвердження Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти: наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України від 18 серпня 2023 р. №685/1013. Дата оновлення: 22.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1583-23#Text> (дата звернення: 04.11.2025).
4. Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. №2133-IX. Офіційний вісник України. 2022. № 37 (13.05.2022). Ст. 1977.